

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm. Gernandts Boktr. Aktie.

N:r 53 (263)

Fredagen den 30 december 1892.

5:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr 8 — Idun m. Modet. utan kol. pl. .... 6 50 Idun ensam ..... 4: —</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten & post- anstalt, i Stockholm hos redaktion</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG Träffas & byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag Lösningspris 15 öre (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Plattsökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv Tilläudska annons. 70 öre pr nonp.-rad</p>
--	---	---	--	--

Kärlekens språk.

*Kärlekens språk är tåligt och mildt.
Larmar ej, rasar ej, störtar ej vildt
fram som en vårflods vatten.
Sakta det smeker likt sommarens vind
brännande pannå och feberhet kind,
hoiskar i striden med modersröst
styrkande tröst;
köfver det onda och dämpar det pockande,
bedjande, lockande;
aldrig det klagar, bannar och gråter,
ler och förlåter —
kärlekens språk, det milda.*

Hugo Gyllander.

Torka tårarne!

Du, som själf känt lyckan af att få torka bort dina småtingars tårar och att få dem att glömma de små sorger och motgångar, som framkallat dem, du, som sett deras tacksamma och strålände blickar, då du varit i stånd att åter bringa sol och glädje i deras lilla värld, du skall säkert förstå mig, när jag säger, att »torka tårarne» är ett af de många uttryck från barnamun, som ljuda likt vacker musik i föräldrars öron.

Att trösta och hjälpa barnen vid påkommande bekymmer är både ansträngande och tålmodspröfvande. Det kunde tyckas, som om största delen af detta arbete, åtminstone under barnens fem, sex första lefnadsår, skulle utan fara kunna lämnas åt andra personer, så att föräldrarna, särskildt modern, som ju oftast tages i anspråk af de små, finge tillfälle att spara sina krafter för de tider, då sönerna och döttrarna råka ut för djupare, mera verkliga sorger och i ändå högre grad

än under sin första barndom äro i behof af faderlig och moderlig omvårdnad. Men här gäller det, enligt min tanke, så oändligt mycket mera än att för tillfället bringa tröst med anledning af en skråma, en sönderbruten leksak eller dylikt. Det gäller att förvärfva och behålla barnens förtroende för kommande år; det gäller att hos dem inplantera en innerlig tro på, att föräldrarna hysa ett osvikligt intresse för allt, som rör deras barn; det gäller att bli delaktigt äfven af de rika ämnen till glädje och lycka, som ett sådant gemensamhetsförhållande skänker; det gäller att lära barnen vägen till de hjärtan, som af naturen stå dem närmast. De föräldrar, som vilja blifva för sina vuxna barn allt hvad man kan fordra, att de skola vara, som vilja trösta och bistå dem, när lifvets läxa pressar fram deras tårar, eller dela deras glädje, när lycka och framgång strö rosor på deras väg, de måste, för att hinna detta stora mål, med kärlek och aldrig svikande intresse taga del äfven af de smås förtroenden. Den mor, som vill utöfva ett ädelt och godt inflytande på sina döttrar och söner till och med då, när hennes röst för alltid tystnat, bör under deras barndom stå i ett sådant förhållande till dem, som Stackelberg skildrar i den vackra dikten »Min mammas förklädsband»:

Men bäst i sysslorna hon gick,
hon stannade och såg sig om —
ett leende, en kyss jag fick.
Jag vet så väl hvaraf det kom:
det var min späda barnahand,
som drog i hennes förklädsband.

Jag, som en annan, nångång led —
ty smärta ingen undångar.
Om ögat eller hjärtat sved,
hvad mer! — jag torkade min tår,
säg glad ut och mitt sår förband
allt med min mammas förklädsband.

Att äfven barnens sorger, i förhållande till deras utvecklingsstadium, äro ingripande i deras själslif och lika intensiva som någonsin de vuxnas, förbises allt för ofta. Man borde ej bagatellisera de smås bekymmer och afärda dem med sådana uttryck som »spar dina tårar, tills du bättre behöfver dem»

e. d. Det finns ju så många goda sätt att hårda det uppväxande släktet för lifvets allvar och att förekomma pjunkig känslsamhet.

Barn ha ofantligt fina känsltrådar; de behöfva icke många gånger bli afspisade med hårda ord eller öfverlägsen världsklokhed, för att de skola alltmera sällan söka tröst hos far och mor och småningom törhända alldeles upphöra därmed. Antingen sluta de sig då inom sig själfva och förbli dystra och inåtvända kanske hela sitt lif igenom eller åtminstone så länge, tills det i deras väg kommer någon, som lyckas framkalla deras förtroende, och hvilken de då ägna all den ömhet, som legat fördold hos dem. Eller också — det är ju en af barnanaturens välsignelser, att den har så stor lätthet att akomodera sig — öppna de genast sitt hjärta för och känna sig lyckliga hos hvem helst annan, som med intresse hör på dem. Men då beror det på en slump, om de råka ut för ett godt eller dåligt inflytande. Det är ju möjligt att föräldrar till sådana barn lyckas en gång i framtiden återvinna deras förtroende, men manne då bandet någonsin kan blifva så fast och innerligt, som om det knytes redan när den lille framjollar sitti: »Tojka tåjana, mamma!»

Det är alltid hårdt att förlora sina barns förtroende. Men i synnerhet måste det kännas smärtsamt, om man kan förebrå sig, att man stött dem ifrån sig just då, när man genom att deltaga i deras barndoms sorger och fröjder kunde ha vunnit dem kanske för lifvet.

Och om du nödgas lämna din plats på jorden, innan du haft glädjen att se dina barn fullvuxna, hur mycket betydelsefullare och innerligare blir icke det minne du får lämna dem, om du den tid du var med dem ägnade dem dina bästa krafter och var deras förnämsta stöd.

Eller om en af dina små spränger sitt jordiska hölje för att utvecklas i andra sferer, tror du det då kan vara något värdt för dig, att du gjort hans korta jordelif ljusst, varmt, rikt och lyckligt, om förhållandet mellan dig och honom varit sådant, att på din älskling

Ett år, som gått, er närmre för
Den tid, då våldet en gång dör,
Då broderskapets fria band
Skall binda samman land vid land.

Ett år som gått — framåt, framåt
På bildningens och ljusets stråt.
Bakom oss mörker, våld och strid —
Framför oss sanning, rätt och frid.

D. FALLSTRÖM.

kunna tillämpas Viktor Rydbergs ord i »Det döda barnet till det lefvande»:

— den lilla längtar mest igen
till det hem, der han begråtes än.
Tyst som stjärnan sina strålar silar
i gardinens flor vid fönsterskarm
nalkas han den bädd, där mamma hvilar,
lägger hufvudet till hennes barm.

Gurli Linder.

Från farmors ungdom.

Berättadt af henne själf och för Idun
upptecknad af Claës Lundin.

6.

(Sista artikeln.)

I alla tider har man velat roa sig, för femtio år sedan lika väl som i vår tid. Redan då funno många, att nöjeslystnaden tillväxt i oroande grad, och att den »gamla goda» tidens enkelhet och förnöjsamma sinelag gifvit vika för ett betänkligt jäktande efter förströelser. Sanningen är dock, att man i Stockholm ännu för ett halft hundra år sedan icke hade tillgång på många nöjen utomhus. Till lofliga nöjen räknades källarlifvet för den manliga delen af stadens lägre borgarskap, ehuru det visst icke anlätades af alla.

Det lägre borgerskapets kvinnliga medlemmar kunde någon gång i sina manliga anförwandters sällskap besöka ett af »våffelbruket» vid Norrtullsgatan för att där rumla på färsköl och gräddvåfflor, men hos stadens konditorer iufunno de sig icke för annat än att möjligtvis göra något litet uppköp för hemmet. Såsom något märkvärdigt erinrar jag mig, att min far en gång under jultiden bjöd oss alla in på Schütz' konditori vid Drottninggatan (där G. T. Palms skomakeriäffär nu är) för att se på julbordet och dricka choklad, en för oss alldeles ovanlig fest.

Ofta hörde jag min far klaga öfver, att gesällerna förstörde sin arbetsförtjänst på Eldbrasan vid Kindstugatan och Hvita hästen vid Stora Nygatan eller någon annan krog, där de råkade ut för eländiga hambusar och ständigt öfverlastade gardister, hvilka då hörde till hufvudstadens värsta slodder. Kroglifvet var då vida räre än nu, har jag hört från trovärdigt håll, och gaf isynnerhet under söndagarne anledning till vilda uppträden och blodiga våldsamheter. Bildningscirkeln var ännu ej upprättad, och arbetaren hade ingen annan tillflykt på söndagskvällen än den usla krogen. Arbetarnes kvinnor fingo sitta ensamma hemma, såvida icke också de gingo på krogen.

Förnämsa nöjet utomhus för den ordentligare och icke utfattiga delen af Stockholms befolkning var teatern. Det fanns dock blott en enda, den kungliga, som efter Dramatiska teaterns i De la Gardiska palatset brand 1825 ägde endast en scen, i det nu nedrifska operahuset. Ännu står lifligt för mitt minne med hvilken utsäglig glädje jag tog emot

den icke ofta förekommande underrättelsen, att jag på aftonen skulle få gå på spektaklet. Det var en högtidsstund af oförgätligt innehåll. Jag njöt många timmar förut och brann af otålighet, att klockan skulle skrida fram till sex, vid hvilken tid vi begåfvos oss hemifrån. Hvad det var makalöst vackert på Norrbro en sådan afton, äfven om det hällregnade! Och så festlig Gustaf Adolf såg ut! Och hvad jag tyckte, att Kastenhofshuset och de andra byggnaderna vid torget hade för palatslikt utseende.

Allra ståtligast fann jag dock operahuset, det gamla kära operahuset, som vi aldrig mera få se, men som var alla äkta stockholmars förtjusning. Hjärtat klappade våldsam, då jag trädde in i stora förstugan, och det slog allt våldsammare, ju flere trappor jag kom upp. Ändtligen sutto vi på våra platser i fjärde radens fond, d. v. s. att jag och min bror stodo mellan föräldrarnes knän mycket obekvämt för oss alla, men det märkte vi icke. Vi voro på spektaklet, i den stora vackra salongen, där vi skulle få så oändligt roligt. Den stora ljuskronan var redan tänd och nedhissad. Så den lyste! Och nu tändes lamporna i orkestern, och den ene hofkapel-listen efter den andre trädde in och började stämma sitt instrument. Aldrig har jag sedermera njutit så mycket af den härligaste symfoni som af dessa dissonanser. Min far kände till flere af herrarne i kapellet.

»Den där är direktör Lethin,» upplyste han och pekade nedåt orkestern. »Han spelar fiol här, men är organist i Maria. Och där kommer Féron, bror till kungens skomakare, och så ser jag Randel och Schwartz. De med oboerna äro August Gelhaar och Fredrik Gelhaar. August Berwald kom just nu. Men se där ha vi själfve Johan Berwald, hofkapellmästaren. Nu ska' ni vara tysta barn, för nu börjar musiken.»

Det var lika roligt utan musik, tyckte jag, bara med att se på folket och på ridån, ljuskronan och alla lamporna. På första raden och amfiteatern sutto endast fina herrar och damer, hvilka granna toaletter ingåfvos mig djup aktning och framkallade förtjust beundran. Men också på nedre amfiteatern lyste fiot folk på de raka och smala, blåklädda bänkarne. På båda sidor om amfiteatern stodo åtskilliga herrar sammanpackade. Det var stående parterr.

»Dit kan du gå, när du blir stor,» sade min far åt bror min,» men det kostar nära på lika mycket som här, 32 skilling banko. Det är dyrt nu för tiden på spektaklet. Jag minns nog, när fjärde radens fond kostade bara 24 banko. Vill man ha det billigt, skall man lägga sig där uppe på femte radens sida, som man får för 12 skilling banko.»

Allt det där kommer jag så väl i håg, kanske bättre än de teaterstycken jag såg. Största intrycket på mitt barnsliga sinne gjorde »Kärlek och hämnd eller den amerikanska apan», i hvilken melodram en tysk dansör och skådespelare utförde apans roll. Han hette Springer och föreföll mig då vara världens störste skådespelare. Enligt hvad jag sedan inhämtat, spelade också Jenny Lind i det stycket, men hennes namn väckte då ännu visst icke något uppseende, ehuru hon redan

uppträdt som Agata i »Friskyttan» och Pamina i »Trollföjten». Åtminstone visste jag på den tiden ingenting om hennes storhet.

Lars Hjortsberg minnes jag mycket väl som skraddar Nadel i »Den förmente prinsen» och som Briquet i »Nya garnisonen». »Gubben i bergsbygden», »Preciosa» och »Herman von Unna» tillhöra också mina äldre teaterminnen, och i det förstnämnda stycket erinrar jag mig en gammal skådespelare som hette Berg, hvilken hade titel af hofsekreterare och var mycket rolig. Hofkamrer Lindström omtalades som god sångare, fastän något till åren. Torslow hade redan brutit benet af sig och vid unga år lämnat den kungl. scenen. Däremot voro Fredrik Kinmansson, Nils Wilhelm Almlöf och Lars Kinmansson i full kraft och användes i både sång- och talroller. Dahlqvist uppträdde endast på talscenen, liksom Hyckert, en mycket omtyckt skådespelare. En ung sångare Günther förtjusade både som Fra Diavolo och Don Juan, och Sundberg var en ung, elegant och eldig älskare. Sevelin roade både unga och gamla genom ett ovanligt lustigt spel.

På fruntimmerssidan lyste fru Frösslind, fru Eubom och mamsell Höggqvist, fruarna Almlöf, Gelhaar och Westerdahl, hvilken då ännu var fru Hjortsberg, och alla voro de utmärkta, enligt hvad man påstod, men jag var ännu för mycket barn för att kunna yttra mig i den saken.

Det var icke blott på den kungl. teatern som skådespelskonsten trufdes på den tiden. Den blomstrade också på enskilda scener, kanske mest inom medelklassen, och jag erinrar mig att som barn ha bevisat ett spektakel i *Nya sällskapet*, hvilket var en fortsättning af *Aurora*, ett föregående hem för sällskapsspektakler, som åter i sin ordning hade utgått ur *Nytta af enighet*, som i århundradets början blomstrade och på ett par år uppförde öfver fyrtio olika teaterstycken. Nya sällskapet gick under, men på dess ruiner uppväxte *Thalia*, som hade sina sammankomster i Kirsteinska huset, där jag såg flere roliga stycken, spelade af unge tjänstemän, handlande och handverkare.

Kirsteinska huset, det nu varande Hotel Continentals grund och kärna, var under lång tid lokalen för icke blott sällskapsspektaklen, utan äfven för andra af de få stockholmsnöjena. En gång var jag där på en maskeradbal, som gafs inom sällskapet *Redliga förbundet*, men på öfriga baler i den lokalen kom jag naturligtvis icke. Däremot hade jag en gång där mycket nöje af en »trollteater», som förestods af ett par bröder Bils. Då nöjena på den tiden icke voro många, ha de så mycket lifligare fäst sig i minnet.

Kärlek är morgonens skugga, som aftager alltefter som dagen framskrider. Vänskap är aftonens skugga, som tilltager i styrka, allt som lifvets sol sjunker.

La Fontaine.

Föräldrar!

Den bästa och sundaste förströelseläsning att sätta i händerna på edra barn erhållen
I genom att prenumerera på

Kamraten.

Apropos

"Kärlekssagan på Björkeberga".

Det är inte någon kritik, jag skriver öfver A. U. Bååths vackra diktcykel — som också utgör årets julmarknads vackraste svenska originalbok — det är endast med anledning af den, jag vill tala några ord om Lars Wivallius, hjälten i »kärlekssagan».

Jag skulle för länge sedan ha skrivit en roman med Wivallius som hufvudperson, om jag kunnat skriva den så, att den ej blifvit en af dessa »historiskt romantiska skildringar», hvaraf vår litteratur redan äger allt för många och som lika litet utmärka sig för historisk trohet som för psykologiskt djup. Wivallius vore som personlighet intressant att försöka skildra, och han är en utsökt förträfflig typ för den tid, då han lefde — han föddes 1605 och dog 1669.

Han är en fullblods renässans-människa med starka och föga komplicerade känslor, lätt antänd och som lätt glömmes, en man, som lugnt soffer bort missöden och motgångar och ej låter dagen fördystras af tanken på hvad som händer i går eller på följderna af hvad som då gjordes. Han är en sångfågel, som sjunger i glädje och sjunger i sorg, men på samma gång en galgfågel, som går från äfventyr till äfventyr, som har tusen idéer i sitt hufvud, och som aldrig är synnerligen noga om medlen, som, då han fallit, ögonblickligen är på benen igen, och som i det längsta bevarar ett spelande gladt lynne.

Han är en äkta zigenarnatur, han är den vandrande sångaren, som tar sig fram öfverallt i världen och förstår att reda sig ur alla svårigheter. Han är kunnig och talangfull, smidig och älskvärd, konstnär och skald. För att få se världen och vinna erfarenhet ger han sig, trött på studierna i Upsala, ut på vandring, då han är tjugu år gammal. Han ströfvar genom Europa. Där äro tiderna oroliga och mer än en gång blir han fängslad och är till och med nära att bli hängd, men han lyckas alltid befria sig genom en eller annan »behändighet» — hans eget uttryck. Han presenterar sig för Danmarks konung, då denne är ute och krigar i Tyskland, under namn af en svensk baron Erik Gyllenstjerna, får som sådan pass och skjuts, kommer som en hög herre till Danmark, berättar för hvem, som vill höra på, om sina svenska gods och om sina förnäma släktingar och vänner. Hans lysande gåfvor som sällskapsmänniska göra honom omtyckt öfver allt; en dansk dam faller om honom det uttryck, att han kan få hvilken flicka han vill i hela landet. Ej minst omtyckt blir han på Björkeberga i Skåne af herr Wulf Grip och af hennes dotter.

Den föga klippske Wulf Grip spelar den komiska rollen i den »kärlekssaga», som nu följer. Han ger sig ingen ro, förrän han kan locka den elegante svenske baronen att fria till dottern. Gertrud var förut halfvägs förlofvad med en dansk riddersman. För att hastigt och lustigt göra ett slut på den förlofningen enleverar Wivallius — som det tyckes med flickans föräldrars tillstånd — den sköna och reser med henne öfver svenska gränsen, där bröllopet firas i all enkelhet i Hallaryds prästgård.

Men — och det är ett betecknande drag för den omotståndlige Wivallius — han var

ej nöjd med flickan ensam. Han lade också beslag på hemgiften, i det han tillägnade sig några kistor med svärfaderns dyrbarheter. Gubben Grip tyckte likväl ej om detta slags skämt och lika litet fann han sig belåten, då det kom i dagen, att den högvälborne mågen, som han gjort så stora ansträngningar för att fånga, hvarken var baron eller hade gods eller förnäma förbindelser eller någonting annat än sitt goda hufvud, sitt goda lynne och sin världserfarenhet.

Brudgummen tycktes ha ansett det hela som ett lustigt pojkestreck. »Huru var mig möjligt» — yttrar han i en af sina försvarsskrifter inför Svea Hofrätt — »att vedersaka den goda lägenhet och förskjuta en sådan ädel gåfva, genom hvilken jag förmente att vinna stor rikedom och ära? Och hvad skulle det vara för en människa, som, om någon bjöde till att gifva honom 1,000 riksdaler och han vore en fattig dräng, att han icke toge emot?» Dessutom vore både han och hans maka unga och förälskade. »Man måste dock hafva en tid att utrasa, man kan dock icke få grå hår och visdom uti vaggan.» Han hoppades träffa på konung Gustaf Adolf och få tillgift för sin usurperade barontitel — han tänkte i annat fall vända sig till danske konungen eller fly till Holland — och Gertrud skulle kläda sig till page och följa med.

Emellertid — så förtäljer den ej allt igenom lika poetiska sagan — blef hon sjuk och vände om hem till Björkeberga. Och han blef fångad af sin ursinnige svärfader, som ville se hans hjärteblod, ty »eho som bedrager någon adelsperson, hafver förbrutit sin hals,» stod det i gårdsrätten, och svärfar — som uppträdde inför domstolen »vred i sinnet, annars obetydlig till utseendet» — fordrade, att mågen skulle »torteras, pinas och plågas af bödeln,» medan Wivallius försvarede sig med att giftermålet var ingånget på svärfaderns föranstaltande och att denne därför finge stå sitt kast.

Äktenskapet förklarades upphäfdt — ännu 19 år senare hade Gertrud Grip ej gift om sig, hon blef antagligen till döden trogen minnet af sin korta kärlekssaga — men rättegången varade i flere år inför olika domstolar. När tiden blef för lång för den fångne, rymde han — två olika gånger — lyckades den ena gången hålla sig undan ett helt år, men blef likväl fast till slut och dömd. Han sändes upp till Cajaneborgs fästning i norra Finlands ödemarker och hölls där fången i sex år.

Sedan han åter blifvit fri, träffas han snart i Stockholm, där han nu är en mycket anlitad advokat. Under de ändlösa rättegångarna med svärfadern hade han utvecklat en outömlig fyndighet, och de prof, som anföras* på hans olikartade försök att beveka sina domare, visa en mångsidighet och en förmåga att slingra sig, en fantasi och en humoristisk styrka, som bilda det mest groteska totalintryck.

Han gifter sig nu och är en stadgad medborgare, som visserligen ses med mindre blida ögon af de höglärde herrarne i hofrätten, men som tages under armarne af de förnäma, som han själf allt fortfarande tyckes känt sig dragen till. Vid sin död var han auditor vid

* Se H. Schücks »Svensk litteraturhistoria» sid. 394 o. f. Wivallius erbjöd sig bland annat, för att vinna friheten, att till Sveriges gagn skriva politiska afhandlingar, som skulle skada landets fiender, och en annan gång att upptäcka hvar nere i Tyskland en skatt förvarades, som skulle gifva sin upptäckare herravälde öfver hela romerska riket.

gardeskompanierna i Stockholm och ägare af släktens gård Wivalla.

* * *

Om Wivallius skrivit sina memoarer, skildrat sina egna lefnadsöden, så skulle de utgjort en oskattbar spegelbild af honom själf och hans samtid, en bild, sådan ingen romanförfattare kan åstadkomma, hur liflig fantasi han än har eller hur omfattande hans studier än äro. Han skulle ej kunna se med sin »hjältes» ögon, ej tänka med hans tankegång eller se världen och människorna med hans blick. Ju allvarligare den, som vill skriva en historisk roman, söker tränga in i den tids anda och karaktär, han ämnar skildra, dess svårare blir uppgiften för honom, dess mera utförlig. Han kan komma ett stycke fram emot målet — men han är likväl barn af en annan tid, och han hvarken tänker eller känner eller ser med det århundrade, han vill sätta sig in i.

Wivallius var typisk för sin tid genom sitt ständigt friska vagabondlynne, sin äfventyrlust, sin rådighet och sin frihet från betänkligheter. Hans fyraåriga vandringstid i länder, där krig och laglöshet rådde, lärde honom att begagna sig af hvarje tillfälle, att taga för sig hvad han kunde, att använda all sin energi till att göra den dag, som är, så värd att lefva som det står i mänsklig förmåga. Han älskar prakt och glans och trifs som fisken i vattnet som gäst hos de danske adelsmännen. Han betalar deras gästfrihet med att göra bruk af sina sällskapsgåfvor. När han är anklagad för att ha seglat under falsk flagg, förstår han skickligt att undanskylla sig och spela den oskyldigt förföljdes roll. Hvarför tog inte svärfar reda på hans ställning, innan han trugade på honom sin dotter?

Han ser hela historien från den komiska sidan — för att roa sig åt sina nya släktingar skall han på handlingar ha skrivit: »Jag Er icke Gyllenstjerna,» hvilket de läste: »Jag Erik Gyllenstjerna» — och han anser sig ha varit i sin goda rätt. En af sina inlagor till domstolen undertecknade han: »Lars Wivol uti den förhoppning att jag Guds tjänare är.» Bååth låter honom en gång yttra:

»Lea mer lycklig i världen gick
än Rakel, som herden redligen fick:
så måtte vår Herre väl finna behag
i svek, som kan skapa en bröllopsdag.»

* * *

A. U. Bååth har naturligt nog sett Wivallius med den lyriske skaldens ögon, hållit sig till den episod af hans lefnad, som lämpar sig bäst för poetisk behandling och för sitt ändamål modifierat hans personlighet. Hjälten i »Kärlekssagan på Björkeberga» är vagabonden, som kan begå pojkestreck och som i lag med en och annan kamrat kau rosa sig af sina »behändigheter», men som har ett ädelt sinne, i andligt afseende är jämlike och öfverman till de dryge adelsmännen och som därtill älskar skön Gertrud så ungdomsfriskt och äkta, att han knappt har en tanke på det falska i sin ställning. Han tillägnar sig inga kistor med dyrbarheter från sin svärfar och resonerar ej öfver, att han genom sitt giftermål skall »vinna stor rikedom och ära». För honom är kärleken nog, han är sagoprinsen, som vinner borgfrökens hjärta och drar bort med henne till fjärran land. Han är den ungdomliga tanklösheten, men också ridderligheten i egen person — han är den historiske

Lasse Wivallius förädlad och förfinad, beröfvad den galghumor och den breda oförskämhet, som ger ett groteskt, men också ett i viss mån försonande drag åt den snarfyndige, förslagne, mångsidigt talangfulle vagabonden, sådan den nyktra forskningens målsmän framställt honom för eftervärlden. (Se den förträffliga framställningen af hans person och den värdefulla karaktäristiken af hans diktning i Schücks ofvannämnda arbete.)

Den historiske Wivallius är knappast skapad till hjälte för en serie lyriska dikter — det är alls ej att undra på, att Bååth med skaldens rätt tecknat honom sådan han gjort. Det är för öfrigt aldrig förringande för en skald, att han sett sitt ämne, sin modell med egna ögon, framställt honom efter eget hufvud.

Georg Nordensvan.

Efterskörd.

Berättelse

af

Vilma Lindhé.

(Forts. o. slut fr. föreg. n:r.)

»Det är syndigt, det vet jag,» fortsatte hon, »men jag är ändå glad öfver förlofningen.» Agnes såg upp och ryckte omedvetet till sig sin hand.

»Jag har lidit så mycket den här tiden, och om jag inte det gjort, skulle jag aldrig kunnat tänka på att bli Edvins hustru.»

Det kom ett luft, tankfullt uttryck öfver hennes ansikte, och hon uttalade det kära namnet med ett smeksamt tonfall.

»Att tänka sig, att han älskar mig,» återtog hon, »han, som är så god och hederlig. Tror du, att jag kan bli en bra hustru?» frågade hon ifrigt, »för annars vill jag inte bli hans — inte på något villkor.»

»Det tror jag,» svarade Agnes rörd.

»Jag tänkte aldrig på, hur jag skulle uppfylla mina plikter mot — mot — du förstär. Det är så svårt att uttala hans namn eller tänka på honom, nu mera. För honom var jag god nog.» Hon satt och vred på förlofningsringen. »Det känns, som vore den af bly — om jag bara torde taga af den.»

»Bojor bäras till straff,» svarade Agnes allvarligt.

»Men du lofvade, att Edvin skulle få komma i morgon — och — jag kan inte möta honom med den här på.» Hon vred på ringen, som ville hon vrida sönder den.

»Det skall du inte heller!»

»Lilla mor! Lilla älskade mor!» hviskade Lilly och slog sina armar om systemns hals. »Jag visste ju — jag har vetat hela lifvet igenom — att om någon var min vän, så var det du.»

»Vunnen! Vunnen hon också! Herren vare lofvad!» suckade Agnes ur djupet af sitt hjärta. »Men hur kunde du förlofva dig, när du höll af en annan — det förstår jag inte?» återtog hon en stund senare.

»Jag trodde aldrig, att Edvin älskade mig, eller att han någonsin kunde komma att göra det. Det såg inte heller så ut. Han var så allvarlig och hade sitt att sköta. Jag väntade och hoppades på ett ord från honom, men det kom inte. Jag visste, att jag inte var värd hans kärlek, och inte kunde jag heller göra något för att få honom.»

»Det var kanske därför du lyckades!»

»Att kokertera för honom, skulle aldrig fallit mig in. Det var han för god till — och inte torde jag heller. Om du visste, sådan respekt jag har för honom.»

»Rädd — som för mig?» sade Agnes skälmaktigt.

»Jag vill, att han skall tro, att jag är en bra kvinna — tills jag verkligen blir det — ty jag blir det med Guds hjälp.»

Agnes svarade ej. Hon satt och tänkte på, hvilken makt kärleken är, och att, om den bara vore stor nog, skulle lifvet vara lättare att bära för lite kvar.

»Jag kan inte beskriva för dig,» fortsatte Lilly, »hur lycklig jag var där ute på Akerby, eller hur förtvillad jag blef öfver mammas påhitt att resa så tvärt. Jag visste aldrig, att landet var så härligt! Tror du inte det är lättare att vara god där än i staden?»

»Det borde vara det.»

»Det tröstar mig också — nog vet jag, att jag var bättre där borta — och om jag får lefva där alltid. Städerna är ett fördärf — tycker du inte det?»

Agnes smålog. »Jag tror inte man får låta de yttre omständigheterna inverka för mycket på sig — är det inte från ens eget inre kraften att göra rätt utgår, är det inte mycket att bygga på.»

»Jag är i alla fall lycklig öfver möjligheten att få bo långt härifrån. Tänk dig, det är stor trädgård, hönseri och mjölkammare. Tror du jag skulle kunna sköta det?» frågade hon glädje-strålände, som vore alltsammans redan hennes eget.

»Det tror jag visst!»

»För ser du jag vill inte bli en nolla — som så många fruar.»

»Lilla visdom,» skämtade Agnes.

»Jag vill hjälpa min man, istället för att som mamma...»

Agnes hade aldrig så bittert som i denna stund känt sorgen öfver att ej älska sin mor, och det var som hade det också varit hennes fel, att Lilly ej gjorde det.

»Du skall inte döma,» sade hon mildt. »Du får nog själf se, att det inte är så lätt att vara hustru eller mor, och ingenting är hårdare än att anklagas af sina barn.»

»Stackars mamma!»

»Stackars mamma!» upprepade Agnes, och det var som hade dessa ord smält bitterheten i hennes sinne och tändt en gnista af den kärlek, som förläuter allt, lider allt och aldrig vänder åter.

»Stackars mamma!» upprepade hon åter, »det blir en förfärlig missräkning.»

»Att inte få en rik måg, ja! Men det säger jag,» återtog Lilly med bestämdhet, »att om jag verkligen blir Edvins hustru, får hon inte vara i mitt hem.»

Detsamma hade Agnes redan tänkt, men det smärtade henne dock att höra Lilly säga det.

»Jag kan inte bli en bra och duglig hustru, om hon är hos mig — det vet jag,» fortsatte Lilly allvarligt.

»Mamma skall alltid vara hos mig — hvar jag än får mitt hem,» sade Agnes tankfullt.

Lilly såg frågande upp i hennes ansikte, där hon satt och stirrade i den falnande brasan, som hade framtiden legat fördold där.

»Du har inte haft mycken glädje i lifvet, du,» sade Lilly och smög sig intill henne.

Agnes hade ofta tänkt detsamma, men det kändes pinsamt att höra det från en annans läppar, och i denna stund var det henne omöjligt att mana fram annat än glada bilder.

»Säg inte det,» svarade hon, medan ett leende förskönade de allvarliga dragen. »Jag har haft så mycket att lefva för, och något högre kan man inte uppnå här i tiden.»

»Och så har du dina gossar, som aldrig gjort dig några bekymmer.»

»Det återstår kanske!»

»Har du aldrig älskat — aldrig varit kär, menar jag?» frågade Lilly bligt.

»Nej!» svarade Agnes och rodnade mot sin vilja.

Lilly betraktade henne medlidsamt, ty utan kärlek fanns nu i hennes ögon ingen lycka.

»Men nog har väl någon tyckt om dig ändå?»

»Hur kan du tro det?» frågade Agnes skarpt.

»Jag har tänkt på det i kväll. Du är vacker! Sådana tänder, en sådan figur — och så din godhet.»

Agnes rodnade ännu djupare. Hon var ej van vid beröm, och det kändes så ljuft att höra vänliga ord från system, hvares tillgifvenhet hon trott sig aldrig kunna vinna.

»Det är så tungt att veta, att det är för vår skull du uppfattat dig,» återtog hon, »för det är det. Du hade säkert varit gift annars — och tänk, hur lycklig du kunnat göra en man!»

Agnes svarade ej, men det kom tårar i hennes ögon.

»Ska vi tända lampan eller gå in?» frågade hon för att byta samtalsämne.

Lilly ryste till. »Låt mig vara hos dig i afton, här är så hemtrefligt, och jag är trött. Du går väl inte ifrån mig,» tillade hon ängsligt, då Agnes gick mot dörren.

»Nej! Jag skall bara ställa i ordning litet varmt te. Skulle det inte smaka skönt?»

»Ack jo!» svarade Lilly och sträckte ut sig på soffan, »jag skall ligga och tänka under tiden.»

»På morgondagen?»

»Ja,» svarade hon sorgset, »Gud gifve den vore öfver!»

»Det önskar jag med,» sade Agnes sakla och lämnade rummet.

När hon återkom med tebrickan, sof Lilly så djupt, att hon ej nådes väcka henne, och att hon tänkt på allt annat än det som varit ledsamt, syntes på uttrycket i hennes ansikte.

Agnes lutade sig ned och tryckte en kyss på hennes panna. »Gud hjälpe dig till allt godt!» hviskade hon och satte sig på pallen vid hennes fötter.

Hon kände sig så tacksam och lycklig!

Utänför tjöt vinden och kastade smattrande vattenfloder mot rutan, men hon visste, att det skulle så vara. Höst och vinter måste förrätta sitt arbete, om vår och sommar skulle kunna komma med ljus och värme.

Återigen gingo hennes tankar tillbaka till den svunna sommarhärligheten!

Hon hade ofta tänkt, att hon ej lefvat förrän då, när hon fri och obunden solade sig i skönhet och lycka samt kände nya kraftiga tankar spira likt frodig vårgrönnska — och nu frågade hon sig, hvilket som egentligen var lifvet — antingen detta jublande lyckliga eller arbetet för andra — plikten?

Hvilket?

Det fanns icke mer än ett svar. Sin plats i lifvet skulle hon fylla till det yttersta; men på samma gång kände hon, att ingenting dör bort med stunden eller försvinner, utan att lämna spår efter sig — antingen till ondt eller godt.

Hennes barndomsintryck, tankeutbytet med fadern, hvad hon genomlevat af sorgligt eller glad, hvarje ord hon yttrat, hvad hon felat, hvad stort och skönt hon sett, hvarje seger hon vunnit öfver sitt lägre jag, hvad hon tänkt och känt — allt samlade sig till ett helt — till en efterskörd, som det berodde af henne själf att göra välsignelsebringande.

Nu är hög tid att prenumerera!

Alla våra läsarinor

uppmana vi att noggrannt genomläsa den plan för tidningens innehåll under nästkommande år, som vi meddela i bilagan till dagens nummer, och hvilken innehåller åtskilligt nytt af intresse att beakta. Vi upptaga äfven här nedan prenumerationsprisen för **Idun** och **Modetidningen** jämte den nya ungdomstidningen **Kamraten**:

helt år: tre kv.; halft år: ett kv.:

Idun med illustr. romanbibliotek	5: —	3: 75	2: 50	1: 50
d:o d:o med Modetidn. utan kol. planscher	7: 50	5: 65	3: 75	2: 15
d:o d:o d:o jämte kol. planscher	9: —	6: 75	4: 70	2: 50
Modetidn. ensam	5: —	3: 75	2: 50	1: 50
Kamraten	3: —	2: 25	1: 75	1: —

Detta nummer

är, som våra läsarinor finna, till det egentliga textinnehållet mindre än vanligt. Som årgången emellertid redan utgör 52 n:r, är detta nummer 53 egentligen ett extra nummer, hvilket hufvudsakligen afser att omfatta register och titelblad.

Innehållsförteckning.

Kärlekens språk; poem af Hugo Gyllander. — Torcka tårarne; af Gurli Linder. — Från farmors ungdom; berättadt af henne själf och för Idun upptecknat af Claës Lundin. 6. (Sista artikeln.) — Apropos »Kärleksagan på Björkeberga»; af Georg Nordensvan. — Efterskörd; berättelse af Vilma Lindhé. (Forts. och slut.)

C. W. SCHUMACHER.

Kongl. Hofleverantör.

Norrlandsgatan N:r 17, Stockholm.

CAKES och BISCUITS

finnas hos de festa hrr Kryddkrämare i Stockholm.

SPISBRÖD,

många sorter, öfverträffade i välsmak och näringsvärde.

Till landsorten mot efterkraft.